

BEDRİ RAHMI EYÜBOĞLU VE RESUL AYTEMÜR'ÜN RESİMLERİNDE İSTANBUL*

Doç. Dr. Ferhunde KÜÇÜKŞEN ÖNER**

Öz: Türk resminde şehirler, 'fon' veya 'zemin' anlayışıyla mekânın yarattığı duygusal etkilenmelere bağlı olarak bir tema biçiminde sıkça ele alınmıştır. Bu nedenle şehir resimleri, -içerisinde duygulanmalar da barındıran- bir temaya dönüşmüştür. Hoca Ali Rıza, Nazmi Ziya Güran, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nedim Günsür, Neşe Erdok, Resul Aytemür gibi ressamın şehir manzaralarının içine yerleştirdikleri yaşam kompozisyonlarıyla insandan topluma açılan bir pencere olarak gördükleri resim sanatını, birlikte yaşamının, çocukluğun, geçmişe özlemin göstergesi mekânlarından biri olarak yansıtmışlar ve genellikle İstanbul'u resmetmişlerdir.

Farklı dönemlerde İstanbul'u resmeden sanatçıları karşılaştırmalı ele almak mekânsal açıdan şehir kimliğini tamamlayan yapıtlara, sanatsal ve sosyolojik perspektiften bakma imkânı sunacaktır. İstanbul'u kompozisyonlarına yerleştiren ressamardan Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Resul Aytemür birbirine çok uzak olmasa da farklı dönemlerin İstanbul'unu resmeden sanatçılardır. Çağdaş sanatçılardan Resul Aytemür, kalabalık ve renkli İstanbul tablolarını şehir ayrıntıları olarak resmeder. Cumhuriyet döneminin öncü ressamlarından Bedri Rahmi Eyüboğlu da şehre yerellik bağlamında kimlik kazandırmayı amaçlar. Bu ressamın İstanbul'u resmetme biçimindeki benzerlikler ve farklılıklar, Türk sanatının ana mekânı olan İstanbul'un Cumhuriyet sonrasında yaşadığı sosyolojik değişimleri gösteren ya da İstanbul kimliğini oluşturan yerleşik değerleri ortaya koyan estetik metinler olarak değerlendirilebilir.

Bu bildiride İstanbul'un mekânsal açıdan yaşadığı değişimlerin resim sanatında nasıl görüldüğünü ortaya koyabilecek iki ressamın İstanbul'a bakışı üzerinde durulacak ve şehir kimliğinin resim sanatının göstergeleri üzerinden değişen ve değişmeyen yönlerine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Şehir, Türk resmi, sokak, İstanbul, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Resul Aytemür.

THE CITY OF ISTANBUL IN THE PAINTINGS OF BEDRI RAHMI EYUBOĞLU AND RESUL AYTEMUR

Abstract: In Turkish painting, the concept of city has frequently been handled within the understanding of 'background' or 'backdrop', in the form of a theme related to emotional interaction caused by the space. Therefore, city paintings have turned into a theme that embody affectivity within itself. Painters such as Hoca Ali Rıza, Nazmi Ziya Güran, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nedim Günsür, Neşe Erdok, and Resul Aytemür have interpreted the art of painting, which they consider as a window to the society opened by an individual through life compositions they involved in cityscapes as an indicator of cohabitation, childhood, and nostalgia; and they usually painted the city of Istanbul.

Comparative analysis of artists who painted Istanbul in different periods will enable an artistic and sociological perspective towards buildings that complement the spatial identity of the city. Although they are not far from each other, Bedri Rahmi Eyüboğlu and Resul Aytemür, who involved Istanbul in their compositions, are the painters to paint Istanbul from different periods. Being a contemporary artist, Resul Aytemür paints the crowded and colorful pictures of Istanbul as details of the city. As a pioneer from Republic period, Bedri Rahmi Eyüboğlu, on the other hand, aims to bring a new identity to the city within the context of locality. The differences and similarities between the ways these painters interpreted

* Bu makale 19.09.2019 tarihinde "Şehrin Dili" İ.Ü. Edebiyat Fakültesi II.Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü olarak sunulan bildirinin genişletilmiş ve yeniden düzenlenmiş halidir.

** Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü.

Başvuru/Submitted: 21.11.2019

Kabul/Accepted: 29.011.2019

Istanbul, the capital of Turkish art, can be regarded as aesthetic texts revealing the sociologic changes or settled values that formed the identity of Istanbul, after the Republic.

This presentation focuses on these two painters' perspective on Istanbul, which can reveal how the spatial changes occurring in the city are reflected in the art of painting; as well as discussing the changing and unchanging aspects of its urban identity based on the indicators of the art of painting.

Keywords: City, Turkish painting, street, İstanbul, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Resul Aytemür.

Giriş

Şehirler, zihinsel, kurumsal ve mimari anlamda düzenli bir yapılanmayı içerdiği kadar kültürel bellek oluşturan, toplumsal değişimleri görünür kılan mekânlardır. Coğrafi konumu itibariyle kendiliğinden kurulan, yerleşik hayata geçildiğini gösteren şehirler toplumların değişim süreçlerini de kayıt altında tutar. Yaşadığı şehri kurma biçimi toplumun kimlik özelliklerini de karakterize eder. Şehirlerin süreç içerisinde oluşturduğu bu karakter aidiyet hissinin pekişmesine de yardım eder. Bu nedenle şehirler bir 'yer' olmanın ötesinde bireysel ve toplumsal açıdan pek çok farklı duygulandırmaları da barındıran, bellek oluşturan mekânlardır.

İstanbul, toplumsal ve kültürel değişimlerin olduğu gibi Türk resminin de ana mekânıdır. Türk resminde semtler, vapurlar, mahalleler, gündelik yaşam, tarihi eserler, konaklar, sokaklar gibi İstanbul'a dair pek çok ayrıntının anlatıldığı söylenebilir. Sanat eserlerinde genellikle güzellmelerle anlatılan İstanbul, zaman zaman dağınıklığın, yozlaşmanın şehri olarak da anlatılmıştır.

Resim 1: Antoine de Favray, "İstanbul Panoraması", 1773.

Mekân resim sanatında fon ve zemin anlayışının zorunlu bir unsuru olarak yer alır. Ancak resim sanatı bu teknik zorunluluğu mekâna bağlı ya da mekânın yarattığı duygusal etkilerle bir temaya dönüştürebilmiştir. İstanbul, resim sanatı için bir mekân olmanın ötesinde kimi zaman izlek olacak denli önemli bir şehirdir. Bu sebeple geçmişten beri sadece yerli sanatçıların değil, Batılı ressamın da ilgisini çekmiş, buraya gelen bazı sanatçılar İstanbul'u Batılı tarzda resmetmişlerdir. "Elimizde olan belgelerden İstanbul'un, Osmanlı döneminde, ilk olarak kente

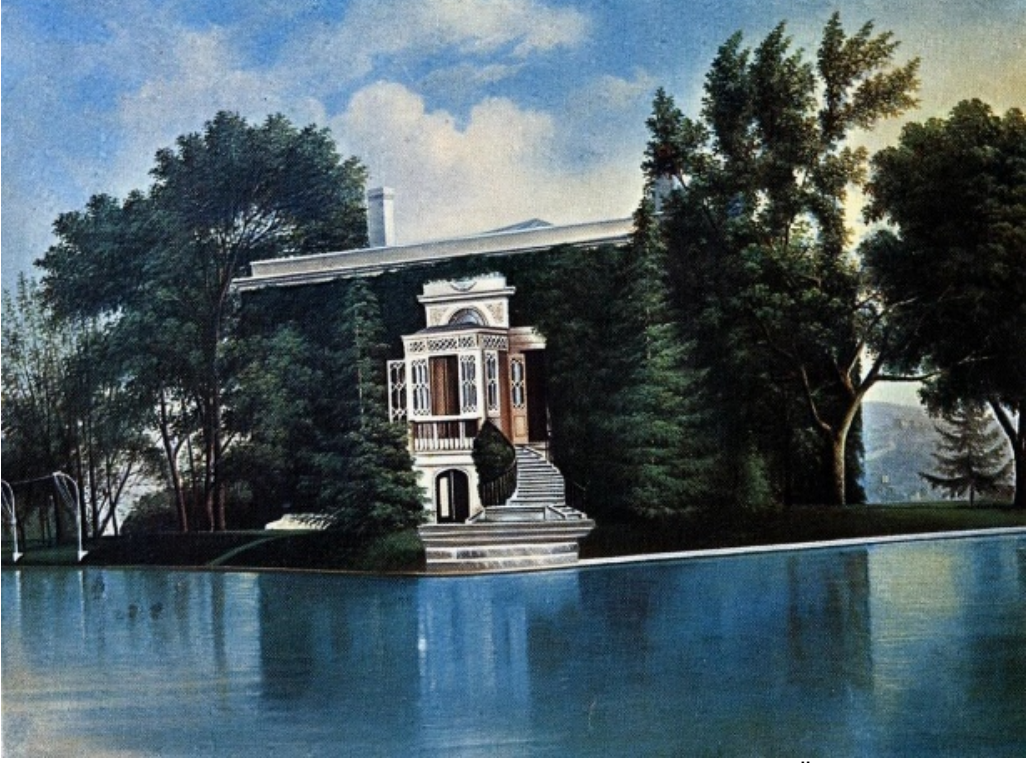
gelen yabancı ressamlar tarafından resmedildiği bilinmektedir.” (Pehlivan, 2019, 101) Pehlivan, “Antoine de Favray (1706-1791), Jean Baptiste Hilaire (1753-1822), Antoine Ignace Melling (1763-1831), Thomas Allom (1804-1872), William Henry Barlett (1809-1854), Ivan Konstantinoviç Ayvazovski (1817-1900), Germain Fabius Brest (1823-1900)’i, İstanbul’u resmeden Batılı ressamlar arasında gösterir. (Pehlivan, 2019, 102)

Türk resmi de minyatürlerden itibaren İstanbul’u kompozisyonlarının ana mekânı olarak tercih etmiştir. Minyatürlerde şenliklerin, Cuma alaylarının, sünnet törenlerinin kısaca ‘saray içi ve ‘saray dışı’nın merkezde olduğu kompozisyonların zemini de saraya yakın olan İstanbul mekânlarıdır.

Resim 2: Matrakçı Nasuh, Mecmua-i Menazil, “İstanbul Görünümü”, 1537.

Minyatürlerden sonra İstanbul görünümünü, Batılı anlamda Türk resim sanatının ilk örneklerini ortaya koyan, Asker Kuşağı Ressamları adıyla anılan, Hilmi Kasımpaşalı, Ressam Şevki, Fahri Kaptan, Şeker Ahmet Paşa, Osman Hamdi Bey, Hoca Ali Rıza, Halil Paşa gibi ressamların eserlerinde görmekteyiz. Genellikle fotoğraflardan yararlanarak titiz ve durağan bir üslupta çalışan bu ressamlar, “Osmanlı’nın son dönemindeki İstanbul’un genel olarak mimari yapılarını, park ve bahçelerini, özel olarak da Yıldız Sarayı ve çevresi ile Kâğıthane Deresi gibi bölgelerini resimlerine mekân olarak seçmişlerdir.” (Pehlivan, 2019, 106)

Resim 3: Asker Ressam Şevki, “Yıldız Sarayı Bahçesinden”, 19.yy., MSGSÜ Resim Heykel Müzesi.

İstanbul, Batılı tarzda resim sanatının ilk örneklerinin verilmeye başlandığı 19. Yüzyıldan günümüze kadar manzaralarından, semtlerine; önemli mimari yapılarından evlerine kadar hemen her ayrıntıda resmedilmiştir. İstanbul’un resmedilme süreci kronolojik olarak incelendiğinde toplumsal yapının, birey yaşantılarının, mimarinin değişim sürecinin de hikâyesi ortaya çıkar. İstanbul’u bütün bir dokusuyla resmeden sanatçılar bu dokunun bir parçası olan sokakları da ihmal etmemiştir. Şehir gerçeğinin ya da gerçekliğinin minimal mekânı olan sokaklar da diğer İstanbul mekânları gibi resmin fonu olmaktan çok dinamik İstanbul yaşamının canlı unsurlarından biri olarak görülmüştür. İstanbul sokaklarının resmedilmesi şehrin canlılığının yanı sıra içtenliğinin de görüntüsü olmuştur.

Resim 4: Hoca Ali Rıza, “Denize Açılan Sokak ve Simitçi”, tuval üzerine yağlıboya, 70X100 cm.

“1914 (Çallı) Kuşağı” Türk resim sanatında önemli bir değişim sürecinin başlangıcıdır. Bu kuşak İstanbul’un resim sanatının önemli mekânlarından biri olmasının da kırılma noktası olarak kabul edilebilir. “Özellikle açık havada gerçekleştirdikleri manzara türü resimlerinde mekân olarak İstanbul ve çevresini seçmişlerdir. Açık havada tek seferde gerçekleştirdikleri küçük boyuttaki yağlıboya resimleri, sonrasında yaptıkları ayrıntılı çalışmalar ile İstanbul’un sokakları, evleri, tarihi yapıları, sahilleri ve boğaz görünümü günün her saatinde, her haliyle “1914 Kuşağı” sanatçılarının en gözde konuları olmuştur.” (Pehlivan, 2019,100)

Resim 5: Hikmet Onat, “Bebekte Sabah”

“1914 Kuşağı” ressamlarının resimlerinde İstanbul, genellikle tabiatla bütünleşen bir şehir kimliğine sahiptir. Bununla birlikte başta İbrahim Çallı olmak üzere kuşak sanatçıların İstanbul’u kayıkları, denizi ve denize bağlı yaşantısı yanı sıra modern görüntü veren merkezleri ile resmettikleri de görülür.

Resim 6: İbrahim Çallı, “Adada Gezintiye Çıkan Kadınlar”

“1914 Kuşağı” ressamlarından Nazmi Ziya Güran genellikle izlenimci anlayışta manzara resimleriyle tanınmaktadır. Nazmi Ziya, 1935’li yılların Taksim Meydanı’nda modern kıyafetli kent insanlarını resmetmiştir. Bu resim (bkz. Resim 7), Cumhuriyet’in kuruluşundan 1935’li yıllara kadar uzanan sürede insanların yaşamına ait bir görüntüyle yeni kent havasının benimsenmesini göstermesi açısından dikkat çekicidir. Türkiye’de modern kent toplumunun aşağı tabakalarına ilgi duyan Edip Hakkı Köseoğlu’nun resimlerinde ise semt kabadayıları, sokak kavgacıları, genelev kadınları, pezevenkler, kumarbazlar, esnaflar tüm ekmek kavgası içindekiler ve yoksul insanlar konu olarak işlenmiştir (Tansuğ, 2008, Aktaran: Altınkurt- Arısoy, 2012, 6)

Resim 7: Nazmi Ziya Güran, “Taksim Meydanı”, 1935.

Resim 8: Edip Hakkı Köseoğlu, "Sohbet".

İstanbul'un toplumsal açıdan geçirdiği değişimler, mekânsal açıdan da değişmesine yol açmıştır. İstanbul'un zamanla şehir kimliğinden kent kimliğine doğru değişim geçirdiği söylenebilir. Demografik açıdan da büyümeye başlayan İstanbul, zamanla gecekondulaşmanın başladığı bir kent kimliğine bürünmeye başlar.

Bedri Rahmi Eyüboğlu Ve İstanbul Resimleri

Bedri Rahmi Eyüboğlu (1911-1975) Cumhuriyet tarihinin getirdiği değişim sürecine tanıklık etmiş, bu sürecin başlarından itibaren sanatla iç içe bir yaşam sürmüştür. Şiir ve resim sanatlarını birbirini besleyen, tamamlayan iki disiplin olarak gören sanatçı, Batılı yaklaşımları tanıdıktan sonra yerli dinamiklerin iki sanat dalını da besleyecek zenginlikte olduğunu keşfetmiştir. "Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun sanat hayatı, çok yönlü ve çok renklidir. Başlangıçta İzlenimcilik, Kübizm, Dışavurumculuk gibi Batı kökenli çağdaş sanat akımlarının etkisinde kalan sanatçı, giderek bu akımların kalıcı yanlarıyla halk kültürünün, ulusal sanat geleneklerinin biçim ve renk dilini kaynaştırmayı başarmıştır. (Bayramoğlu, 2013, 7) Sanatçı geleneksel sanatların varlığını keşfetmesiyle sanat anlayışının yerleşmesinin eş zamanlı olduğunu belirtir: "Maalesef İstanbul'da tanıdığım, fakat sevemediğim Doğu minyatürlerine karşı içimde delicesine bir sevgi, bir ihtirastır uyandı. Bir Türk sanatkârının 'hamam' adlı minyatürünü Matisse'lere Picas-so'lara değişmez oldum. Matis-se'leri, Picasso'ları bir tarafa bırakıp, yalnız Batı primitifleriyle, doğu minyatürlerini örnek almak istedim. Beni böyle çalışmaya sevk eden en büyük neden de 'Yavuz'un direkleri alınındandır ahundan' şarkısı oldu. Ve bütün çalışma süresince bu şarkı bana tempo tuttu. Bir aralık, hocam, içimde bütün halk şarkılarını boyamak için bir heves uyandı." (Saydam, 2002, 23) Bir sanat okuluna dönüştürdüğü ve pek çok sanatçı yetiştirdiği atölyesinde "nakış, dokuma, kırkpare, halk resimleri, mimari gibi farklı kaynaklardan beslenen"

(Bayramoğlu, 2002, 4) Bedri Rahmi Eyüboğlu, resim ve şiirlerinde halk kültürünün etkisini yansıtmayı sanat anlayışının odağına yerleştirmiştir. “Sen de elinin boyası, paleti ile ne diye köyden, köylüden dem vuruyorsun diye sitem edecekler, ama gel gör ki benim işim gücüm nakış, nakışın âlâsını da benim köylüm yapmış. Benim bir kanadım da şiir, ağababasını da benim köylüm yapmış. köyümde söylenir..” (Çelik, 1996, 12) diyen Bedri Rahmi, “Adalardan Bir yar Gelir Bizlere”, “İstanbul”, “Tophane” gibi İstanbul resimlerinde minyatür, mozaik, rölyef, nakış, yazma, hat gibi geleneksel sanatların motif ve tekniklerini kullanır.

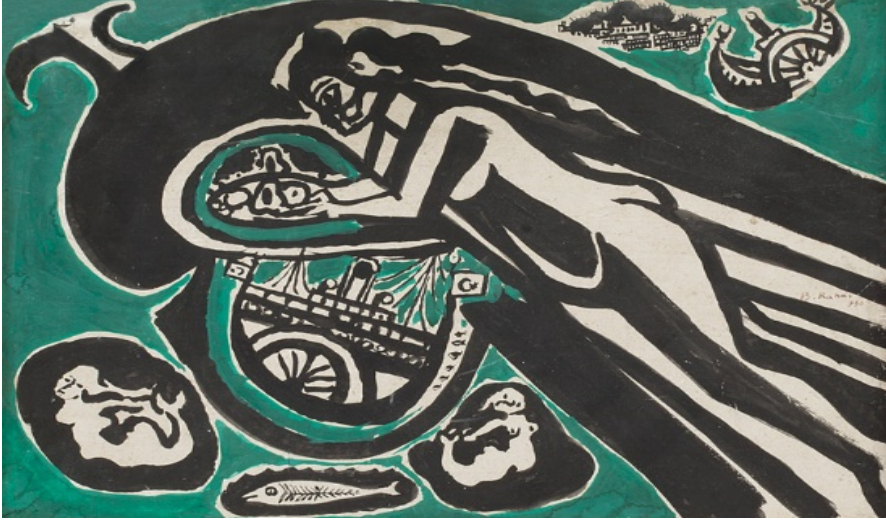
Resim 9 da İstanbul silüeti önünde bir kadın figürü göze çarpmaktadır. Resimde İstanbul görünümüne balıklama dalan denizkızı figürünün Bedri Rahmi'ye “Karadut” şiirini yazdıran “Mari”yi temsil ettiğine dair öyküden bahsedilir. Ancak burada önemli olan resmin kompozisyonunun oluşmasındaki detaylardır. Gökyüzünden İstanbul Boğazı'na süzülen kadın şehre meyveler dolu bir tepsi ile bereket ve güzellik getirirken resmedilmiştir. Deforme kadın figürünün ön planda olduğu resmin fonunda pek çok İstanbul ayrıntısı verilmiştir. Kadının taşıdığı tepside hat sanatının, fondaki İstanbul silüetinde de minyatür sanatının etkileri dikkat çeker. Sanatçı bu resminde aşk teması ile İstanbul'u bütünleştirirken şehrin kimliğini yansıtan renklerin de –örneğin mavinin- farklı tonlarını kullanmıştır. İstanbul silüeti bir yarımada şeklindedir ve denizin etrafında yerleşik hale gelen yaşam ev, cami, tepe gibi yapılarla ufka doğru uzanır.

Resim 9: Bedri Rahmi Eyüboğlu

Sanatçının İstanbul musikisinden ilham alarak adlandırdığı “Adalardan Bir Yar Bizlere” adlı resimde de şehir ile kadın bütünleşmiştir. Bu resimde yeşil fonun üzerinde kullanılan iki renk siyah ve beyaz, kadınla birlikte İstanbul’un sembol görüntülerini (balık, vapur vb) ortaya çıkarır.

Resim 10: Bedri Rahmi Eyüboğlu, “Adalar’dan Bir Yar Gelir Bizlere”, 1950, 24x35cm.

Resim 11: Bedri Rahmi Eyüboğlu, 1955, “İstanbul”, tuval üzerine yağlıboya (ahşaba marufle), 191x335 cm, imzalı, Eyüboğlu Aile Koleksiyonu.

“1950 ve 1960’lı yıllarında yaptığı İstanbul resimleri, Bedri Rahmi’nin başyapıtları arasında yer alır. Osmanlı minyatür sanatının geleneksel kompozisyon düzenlerine çağdaş yorumlar kazandıran Eyüboğlu’nun İstanbul’u, mavinin denize dönüştüğü sularda gezinen

Amentü kayıkları ve balıklarla çevrelenen kilim kilim Anadolu toprakları, motif motif Avrupa, Rumeli topraklarının arasında Boğaziçi olur. Üstünde horonlar tepilen sular, Asya'yı Anadolu'ya bağlar. Mimari anıtlarıyla kentin silüeti bulutların altında akıp giden İstanbul yaşamının kesitleri olarak kompozisyona katılır. Benekler; karada ekili tarlalar, denizde yelkenliler, atmosferi belirleyen bulutlardır. Renkler; coğrafyayı belirleyen kilimler, uygarlığı tanımayan kilimler, nakış belirleyen motiflerdir. Çizgiler; motif motif farklılıklar gösteren semtlerdir. İstanbul, içinde yaşadığı, nefes aldığı sokaklar, eş dost evleri, sahiller, kahveler, iskelelerdir. "İstanbul", Bedri Rahmi'nin başyapıtıdır." (Giray, 2015, 1) "İstanbul" resmi sanatçının geleneksel sanatları adeta resimlerarası metotla kullandığı İstanbul resimlerindedir. Bu resimde dokuma sanatındaki motifleri kullanarak İstanbul panoraması sunar. Kullandığı renkler de geleneksel sanatlarla uyumludur. Rahat fırça darbeleriyle tamamlanmış resimde İstanbul silüetine hat sanatı motifleri de eşlik etmektedir. İstanbul silüeti ve içindeki cami, balık gibi detaylar da da minyatür etkileri göze çarpmaktadır. Bedri Rahmi Eyüboğlu bu resimde ve birçok İstanbul resminde şehrin kimliğini geleneksel değerlerle örmüştür.

Resim 12: Bedri Rahmi Eyüboğlu.

Resim 13: Bedri Rahmi Eyüboğlu.

Yukarıda Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun farklı dönemlerde yaptığı iki benzer İstanbul silüetini içeren resimleri görmekteyiz. Her iki resimde de farklı tonlarıyla kullanılan mavi, turuncu, sarı renkler İstanbul'un kimliğini ortaya çıkaran doğal ve mimari yapıları belirginleştirmektedir. Resim 12 de denizde ve gökyüzünde hat sanatı motiflerinden örnekler yer alırken, Resim 13 de ise gökyüzü ve denizin üzerindeki renk benekleri mozaik pano etkisini kuvvetlendirmektedir. Resim 11 de de hat, mozaik, minyatür, kilim, nakış neredeyse bütün geleneksel sanatlarımızı kucaklayan etkiler yer almaktadır. Bedri Rahmi Eyüboğlu yaşamı boyunca İstanbul'u da geleneksel Türk halk sanatlarını da çocukça bir heyecan ve aşkla kucaklamıştır diyebiliriz.

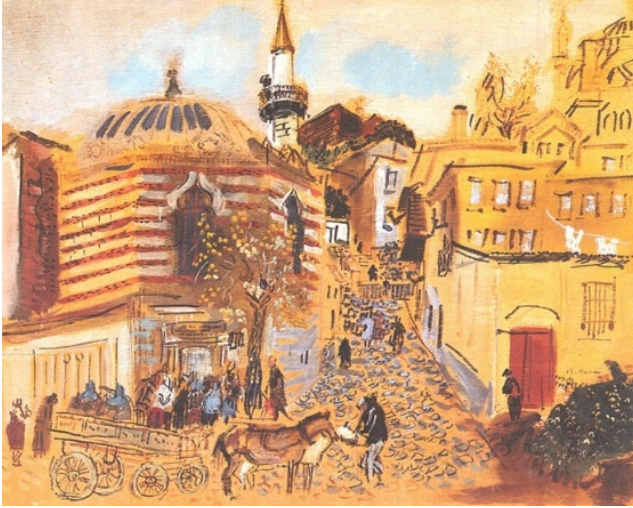

Resim 14: Bedri Rahmi Eyüboğlu, "Beyazıt Kulesi", duralite marufle kağıt üzeri yağlıboya
50 x 70cm.

Resim 15: Bedri Rahmi Eyüboğlu, "Beylerbeyi İskelesi"

Bedri Rahmi Eyüboğlu, "Beyazıt Kulesi", "Beylerbeyi İskelesi", "Salı Pazarı" resimlerinde İstanbul'un farklı semtlerinden manzaralar ve günlük yaşam panoramaları sunar. Daha çok empresyonist etkilerle yapılmış bu resimlerde tarih, tabiat ve yaşantının kesiştiği şehir manzaraları sunulmaktadır. Özellikle "Beylerbeyi İskelesi" resmi deniz, yelkenli, tarihi bina ve arkasındaki ağaçlık alan İstanbul'u anlatan önemli bir kesittir.

Resim 16: Bedri Rahmi Eyüboğlu, "Salı Pazarı", 1938.

Sezer Tansuğ, Bedri Rahmi'nin salt figüre özgü bir deformasyonu tercih ettiğini söyler. "Bu yüzden peyzajı büyük ölçüde figürlü resimlerde (ki bunlar daha çok denizler, gökler, alanlar, kahveler, hanlar, gecekondu, dağlar büyük çapta da İstanbul görüntüleridir) sanki iki ayrı görüntü seyrediyor gibi oluruz: Olduğu gibi olanla, değişime uğramış olan." (Tansuğ, 1996:182) Tansuğ'un bu yorumundan sanatçının figür deformasyonunun, mekânların varlığını gerçekçi kıldığı sonucuna varabiliriz. İstanbul'un toplumsal ve mimari yapısı değiştikçe sanatçının

İstanbul resimlerindeki kompozisyon da değişmeye başlamıştır. “Tophane” resminde kalabalık bir görüntü veren insanları beli belirsiz resmeden sanatçı ağaç ve binalardan örülü sokağı ön plana çıkarır. Bu resimde insanın mekâna bakışından çok mekânın insanı karşılama biçimi ön plana çıkarılmıştır. Özellikle resmin hacminde geniş yer tutan beyaz bina ve binanın arkasında yol boyunca uzanan diğer bina ve ağaçlar, kalabalığı seyrediyor gibidir.

Resim 17: Bedri Rahmi Eyüboğlu, “Tophane” duralit üzerine yağlıboya.

Bedri Rahmi Eyüboğlu, İstanbul’u yalnızca silütiyle resmeden bir sanatçı değildir. İstanbul’un yaşayan halini, balıkçıları, tarihi güzelliklerini de anlatan sanatçı şiirlerinde de benzer bir yol izlemiştir. Bu bakımdan sanatçının eserlerinde İstanbul’un varlığı ve anlamı, nasıl ele alındığı, türlerarası ilişkinin sunduğu imkânlarla da çözülebilir.

Sanatçı, “*İstanbul Destanı*” adlı şiirinde kullandığı İstanbul çağrışımlarının önemli bir kısmını tuvallerinde resmetmiştir. “*İstanbul Destanı*” şiirinde ressam oluşunun da etkisiyle her yönüyle ele alınan bir İstanbul manzarası çizmeye çalışır. Ama oluşturulan bu manzara boya ve fırça ile tuvale değil, kelimelerle zihinlere çizilen bir İstanbul tablosudur.” (Karadeniz, 2018, 1215)

“İstanbul deyince aklıma martı gelir.

Yarısı gümüş, yarısı köpük

Yarısı balık, yarısı kuş.

İstanbul deyince aklıma bir masal gelir...”

Dizeleriyle başlayan şiirde şiir kişinin aklına 'kocaman bir dalyan, Orkinos, deniz, ağaçlar, martı, balıkçı, Adalar, çamlar, Kalamış, Beykoz, Kız Kulesi, Galata Kulesi, Tophane, hammallar, stadyum" gibi pek çok ayrıntı gelir. Sanatçının şiirinde bahsettiği bu ayrıntıları resimlerinde gösterdiği söylenebilir. "Bedri Rahmi için "İstanbul" resmi bir destandır. Halk destanıdır. İstanbul'un her köşesi ve bu köşelerde yaşanan her saniye bir şiirdir. Boğaz ve Marmara Denizi sahilleri, adalar, fıstık çamlarıyla sarılı tepeleriyle yaşanması bir şehirdir eşsiz güzellikteki İstanbul. Sokakları, bahçeleri, evleri, iskeleleri yaşamın anlamı, tam da kendisidir. Bedri Rahmi'nin İstanbul resimleri; balıklardır, bulutlardır. Nakışlardır, motiflerdir. Öğrencileri; lekeler, benekler, çizgiler ve renklerdir." (Giray, 2015,1)

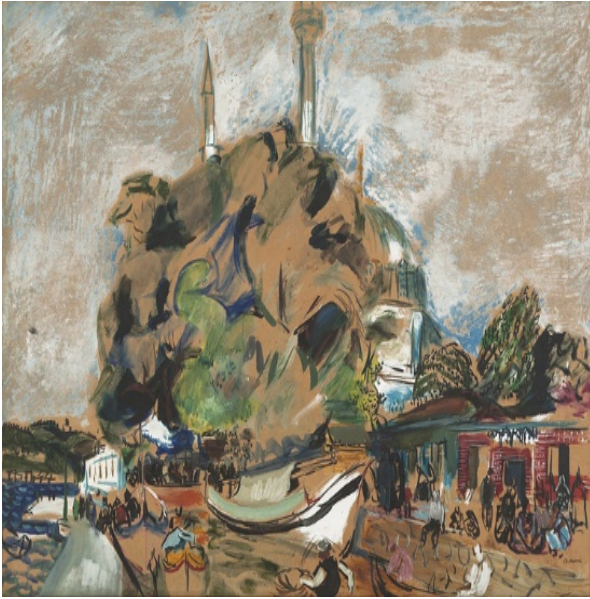

Resim 18: Bedri Rahmi Eyüboğlu, "Tophane", 24x70cm.

"İstanbul deyince aklıma
Tophane'de küçücük bir sokak gelir
Her Allahın günü kahvelerine
Anadolu'dan bir sürü fakir fukara gelir..."
Dizeleri de "Tophane Kahvesi" isimli resmi ile örtüşmektedir.

Resim 19: Bedri Rahmi Eyüboğlu, “Tophane Kahvesi”,55x61cm.

Resim 20: Bedri Rahmi Eyüboğlu, “Kalamış'tan”

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun İstanbul resimlerindeki karakter iki farklı dinamiğin etkisiyle oluşur. Bunlardan birincisi onun sanat anlayışını oluşturan sentezdir. Yukarıda bahsedildiği gibi sanatçı Batı resminin önemini kavramış olsa da asıl yenilik pratiğinin yerli dinamiklerden beslenmek olduğunu fark etmiştir. Paris deneyimlerinden sonra ‘Yurt Gezisi’ kapsamında Çorum’a giden sanatçı, halk kültürünün zenginliğini keşfetmiş ve bu keşfi İstanbul resimlerinde yeni anlayış olarak pratiğe dönüştürmüştür: “Yurt Gezisi programı çerçevesinde Çorum’a giden Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun sanatında da bu değişimin izleri görülmektedir. Sanatçının Çorum’daki yaşantısı sanatının ve kişiliğinin şekillenmesinde büyük rol oynamıştır. Daha önceleri, özellikle askerlik dönüşünde İstanbul’un açık hava kahvelerinden, Boğaz’dan,

Salıpazarı'ndan manzaralar yapan sanatçı bir yandan da Akademideki atölyedeki çalışmalarını sürdürmüştür. Az boya ile şiddeti azaltılmış renkleri, boyayı fırça ile sıyırarak kullanan sanatçı, hocası Leopold Levy'nin tekniği ile çalışırken aynı zamanda Dufy'den de etkilenmiştir." (Bolat Aydoğan, 2008, 316)

Sanatçının İstanbul resimlerindeki karakteri oluşturan ikinci etken ise İstanbul'un süreç içerisinde geçirdiği değişimler ve bu değişimlere bizzat tanıklık etmesidir. İstanbul'un 1950'li yıllardan itibaren girdiği kentleşme süreci beraberinde semtlerin sahip olduğu kimliğin, doğal güzelliklerin, sokak ve mahalle yaşantısının kaybolmasını da getirmiştir. Bedri Rahmi Eyüboğlu da İstanbul'un kaybolma tehlikesiyle karşılaşan yönlerini ve kent kimliğine bürünmesiyle ortaya çıkan yeni yaşam biçimlerini, gecekonducuları da resmetmiştir.

Resim 21: Bedri Rahmi Eyüboğlu, "Gecekonducular",1973.

Resim 22: Bedri Rahmi Eyüboğlu, "Gecekonducular",1973.

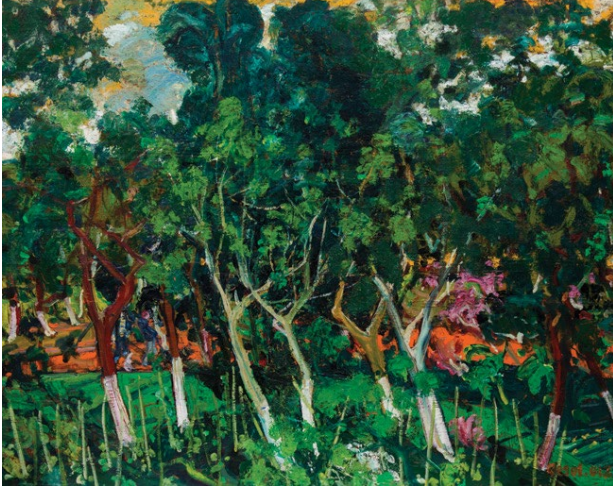
Resul Aytemür Ve İstanbul Resimleri

İstanbul'un geçirdiği değişimleri yansıtan, kentleşme sürecini bir yönüyle İstanbul'un arka sokaklarını ve bu sokaklarda yaşayan insanların anlatan ressamlardan biri de Resul Aytemür'dür. İstanbul'un imar politikasında odağa yerleştirilen apartmanlaşma, çarpık anlamda kentleşme şehirde eskiden beri var olan ancak dikkat çekmeyen 'öteki' yaşam tarzını da ortaya çıkarmıştır. 1951 doğumlu Resul Aytemür'ün İstanbul'da yaşamaya ve resim yapmaya başladığı zamanlar İstanbul'da öteki yaşamların belirginleşmeye başladığı dönemlerdir. Aytemür'ün özgünlüğü biraz da İstanbul'un gündelik yaşamını anlatma biçimine dayanır. Kendisine ait İnternet sitesinde kendisini tanıtmaya biçiminden de sanatçının İstanbul resimleriyle özdeşleşen karakterine vurgu yapılır: "Resimlerinin konularını neredeyse tamamen İstanbul'un güncel yaşamından alır. Sanatçı, parklar, çöplükler, semt pazarları, otobüs durakları gibi kentin sıradan yapısını ele aldığı kadar polis ve göstericilerin karşı karşıya geldiği yürüyüşler, gece kulüpleri, genelevler ve fahişeler gibi sıradışı olay ve yaşamları da inceler." (<http://www.resulaytemur.com/index.php/bio>)

Resul Aytemür'ün İstanbul resimleri iki kısımda incelenebilir. Birincisi İstanbul'un gündelik yaşamından, tabiatından manzaraların yansıtıldığı resimlerden oluşur. Balıkçıları, balıkçı teknelerini, Kanlıca, Beylerbeyi, İhlamur gibi semtleri, çarşı ve pazarlarıyla İstanbul'un gündelik yaşamından kesitler sunar. Aytemür'ün İstanbul'un doğal görüntülerini resmettiği çalışmalarında yeşil rengi ve tonlarının hâkim olduğu bir kompozisyon dikkat çeker. Sanatçı İstanbul tabiatı ile yeşil rengini bütünleştirmiştir.

Resim 23: Resul Aytemür, "İhlamur'dan-1", 2010, 60x80cm., tuval üzerine yağlıboya.

Resim 24: Resul Aytemür, "İhlamur Parkı", 2012, 116x140cm., tuval üzerine yağlıboya.

Resim 25: Resul Aytemür, "İhlamur'dan II", 2008, 100x120cm., tuval üzerine yağlıboya.

İstanbul'un doğal görüntülerini parklarda ve ağaçlarda bulan sanatçı aynı rengin farklı tonlarını belirgin fırça darbeleriyle gösterir. Resul Aytemür'ün balıkçıları, balıkçı teknelerini, İstanbul'un çarşı ve pazarlarını kısaca insanla biçimlenen gündelik yaşam alanlarını daha renkli tasvir ettiği görülür. Sarının biraz daha ön planda olduğu bu İstanbul kompozisyonlarında insanlar, habersizce çekilmiş fotoğraflardaki gibi kendi hallerindedir. Balıkçılar yaptıkları işle ilgilenirken, çarşılarda ve pazarlardaki insanların her biri kendi hallerindeyken şehrin, canlı şehir fotoğrafının bir parçası olur. "Sıcak ve soğuk renk karşıtlıklarının fov renklerinin sardığı yağmurluklar, lastik çizmeler, botlar, şapkalar, bir anlamda tüm aksesuar kent sahillerinin, özellikle de İstanbul'un alışlagelen yaşamsal kıpırtılarıdır. Kimi zaman sandallar da katılır balıkçıların yaşamlarını yansıtan resimlere." (Giray, 2002, 1)

Resul Aytemür, gündelik hayatından kesitler sunduğu İstanbul'un, şehirle bütünleşen farklı yönlerine de vurgu yapar. Onun resimlerinde İstanbul'un yalnızca doğal, tarihi ve mimari zenginliğiyle karşılaşılmaz. Bunun yanı sıra sokak satıcıları, balıkçılar, pazardan alışveriş yapan orta ve alt sınıf insanları ve yaşam tarzı da İstanbul kimliğinin bir parçasıdır. "Eminönü Pazarı" resminde bağıra çağıra satış yapan pazarcı, "Baba Oğul Balıkçı" resminde balıkçılıkla geçinen baba oğul da İstanbul'un bir parçasıdır.

Resim 26: Resul Aytemür, "Eminönü Pazarı", 2009, 200x325cm., tuval üzerine yağlıboya.

Resim 27: Resul Aytemür, "Baba Oğul Balıkçılar", 1995, 145x200cm., tuval üzerine yağlıboya.

İnsanların ön planda olduğu bu resimlerde şehrin insanla biçimlenen gündelik yaşamı da gözler önüne serilir. Kimi zaman da "Kapı Önü" ve "Otobüs Durağı-Taksim" resmindeki gibi şehrin farklı insan profilleri bir araya getirilir.

Resim 28: Resul Aytemür, "Beşiktaş Pazarı", 2003, 200x320cm., tuval üzerine yağlıboya.

Resim 29: Resul Aytemür, "Kapı Önü-2", 2014, 140x210cm., tuval üzerine yağlıboya.

Resim 30: Resul Aytemür, "Otobüs Durağı-Taksim", 2000, 200x262cm., tuval üzerine yağlıboya.

Aytemür'ün İstanbul resimlerinin ikinci kısmı şehrin öteki yüzünü göstermektedir. Kaya Özsezgin Aytemür'ün İstanbul resimlerinde öteki yaşamlara yaptığı vurguyu tespit etmiştir:

“Resul Aytemür’ün randevuevi sakinlerinden kasaplara, balıkçılara, Beyoğlu’nun pamuk şekeri satıcılarından biblo pazarcılarına, serseri dolaşan sokak köpeklerine, gece defilecilerine, süslü kadınlara, sıradan çıplaklara, tramvay yolcularına, parkta geceleyenlere kadar her boydan insanı konu aldığı resimleri, tümüyle, bu insanların resmigeçit yaptıkları tipler galerisidir sanki. Arada bir Beyoğlu ortamından uzaklaşsa da, resimlerini mesken tutmuş olan bu insanlara ihanet etmiyor; onlara, onların yaşam dokusu penceresinden bakıyor gibidir. Bizde böyle bir izlenim uyandırmasının asıl nedeni, kaim bir boya tabakasının arkasında, her tür yapay zarafet gösterisini elinin tersiyle itmiş olmanın getirdiği “hoyrat” anlatım biçimidir kanımca. Gerçekten de, sözünü dobra dobra söylemekten kaçınmayanların ‘düz’ ifadesi egemendir onun resimlerine. Gördüklerine, tanık olduklarına, izlediği yaşam gerçekliklerine, belgeci bir sanat mantığıyla yaklaşıyor, ama bu mantığı kullanırken sanat üretmekte olduğunun bilincini ikinci plana atıyor. Aksine, ürettiği resimlerin kendi paletinden çıktığı konusunda kuşku yaratmayacak bir inanç disipliniyle çalışıyor. Ayrıca bu saf yürek düzenlemeleriyle Aytemür, İstanbul gibi bir metropolde önlere kadar sayısız kez geçtiğimiz bu insanları nasıl görmemiz gerektiği konusunda da uyarıcı bir rol üstleniyor.” (Özsezgin, 2005)

Resim 31: Resul Aytemür, “İstanbul Hatırası-I”,2018, 140x116cm.,tuval üzerine yağlıboya.

Sanatçının “İstanbul Hatırası” adlı resmi İstanbul’un öteki yüzünü yansıtan çarpıcı ve ironik bir çalışmadır. Yeşilçam sinemasına da çoğu kez konu olmuş, İstanbul’la özdeşleşen İstanbul hatırası yazısının önünde fotoğraf çektiren çıplak kadın şehirde farklı yaşamların da olduğunu göstermektedir.

Resim 32: Resul Aytemür, “Balo Sokağı”,2008, 116x140cm.,tuval üzerine yağlıboya.

Sanatçının atölyesinin ve 1998 yılında kurduğu “Akademililer Sanat Merkezi”nin de bulunduğu Beyoğlu’ndaki Balo Sokak’tan insan manzaraları da dış mekân unsurlarına yer vermeden şehirdeki farklı yaşam manzaralarını yansıtan görüntülerdir.

Resim 33: Resul Aytemür, “Balo Sokak’tan”,2008, 116x140cm.,tuval üzerine yağlıboya.

Resim 34: Resul Aytemür, “Balo Sokak Müzisyen”,2016, 110x79cm.,tuval üzerine yağlıboya.

Romenlerin eğlenceleri, Hıdırellez Şenlikleri, düğünleri de Aytemür'ün konuları arasında yerini alır. “Ahırkapı Romen Orkestrası” resmi de İstanbul'un farklı bir kesimini anlatır ve şehrin surların arkasında da devam eden varlığını hatırlatır.

Resim 35: Resul Aytemür, “Ahır Kapı Romen Orkestrası”,2008, 200x300cm.,tuval üzerine yağlıboya.

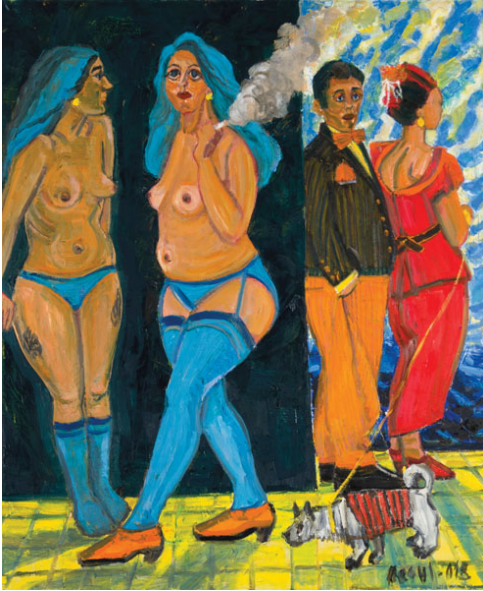

Resim 36: Resul Aytemür, “Hıdırellez”,2010, 116x140cm.,tuval üzerine yağlıboya.

Resim 37: Resul Aytemür, “Randevuevi”,1998, 200x270cm.,tuval üzerine yağlıboya.

Aytemür'ün İstanbul'un arka sokaklarını ve farklı yaşam biçimlerini anlattığı resimlerinin onun sanat anlayışına toplumsallık boyutu kazandırdığı da söylenebilir. İstanbul'un arka sokaklarını resmetmesi sanatçının toplumun dışlanmış kesimlerine eğilerek toplumsal hassasiyet gösterdiğini ortaya koyar. Bu nedenle "Randevuevi" gibi resimleri, yalnızca öteki yaşantıları gösteren avangard resimler olarak değerlendirmemek gerekir. Aytemür'ün bu resimlerle toplumun dışladığı insanlara ve bu insanların yaşadığı mekânlara dikkat çekmek istediği de açıktır. "Kimi zaman genel evlerin kapılarını aralar Aytemür. Bedenin tecimsel alışverişinin en çarpıcı yabancılaşmalarını eklemlendirir. Kadın ve erkeğin, utanç ve aldırmaçlığın vurgulandığı enteriyörlerde parklar sarılar ve kırmızılar yarattığı gerilimi karşıtlıklar resimsel anlatımları sanatsal kılar." (Giray, 2002)

Resim 38: Resul Aytemür, "Modelden", 2018, 140x116cm., tuval üzerine yağlıboya.

Sanatçının toplumun farklı yaşayan insanlarını anlatırken tercih ettiği mekân genellikle Beyoğlu'dur. Beyoğlu Tanzimat yıllarından itibaren avangard yaşamların merkezi konumundadır. Aytemür, bu semtin sakinlerini renkli kompozisyon ve gündelik yaşam halleriyle resmeder. Köşe başlarında müşteri bekleyen hayat kadınları, günlük rutini içinde kalabalık ve renkli sokakları, her türlü bayram, eğlence, gösteri ve eylemlere tanıklık etmiş caddeleri ve güzelliği çirkinliği veya çarpıcı gerçekliği ile Beyoğlu Aytemür'ün resimlerinin ana mekanıdır.

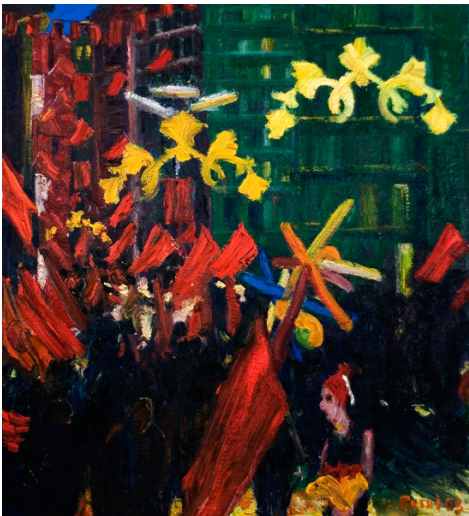

Resim 39: Resul Aytemür, "Beyoğlu'ndan", 2002, 116x140cm., tuval üzerine yağlıboya.

Resim 40: Resul Aytemür, "Beyoğlu'nda Yaşam", 2003, 150x210cm., tuval üzerine yağlıboya.

Resim 41: Resul Aytemür, "Beyoğlu'nda Bayram", 2003, 165x100cm., tuval üzerine yağlıboya.

Resim 42: Resul Aytemür, "Tinerçi", 2017, 140x116cm., tuval üzerine yağlıboya.

Yaşamı boyunca İstanbul'un sıradan günlük yaşamının farklı yönlerini resimleyen Resul Aytemür, toplumsal olaylara da duyarsız kalmamıştır. Şehit cenazesi, eylemler, direnişler, grevler, mülteciler onun tuvalinde bütün canlılığı ve hareketiyle yer alır.

Resim 43: Resul Aytemür, "Mülteciler", 2016, 150x200cm., tuval üzerine yağlıboya.

Resim 44: Resul Aytemür, “Asker Cenazesi”,2006, 150x200cm.,tuval üzerine yağlıboya.

Sonuç

İstanbul Türk sanatının bütün dallarında olduğu gibi resim sanatının da ana mekânı olmuştur. Minyatürlerden itibaren resmedilmeye başlanan İstanbul, günümüze kadar yalnızca sokakları, semtleri binaları ile değil yarattığı çağrışımlarla da ele alınmıştır. Türk resminde İstanbul manzaralarının resmedilmesiyle başlayan süreç, şehrin geçirdiği toplumsal ve mimari değişimlerle eş zamanlı olarak farklı kompozisyonların içine yerleştirilmiştir. Dolayısıyla İstanbul'un geçirdiği değişimler tuvalere de yansımıştır.

Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Resul Aytemür, İstanbul'u resim sanatının ve kendi sanat anlayışlarının bir yansıması olarak ele almışlardır. İstanbul'a farklı dönemlerden ve farklı resimsel anlayışla bakmışlardır.

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun İstanbul'uyla Resul Aytemür'ün İstanbul'u şehre dair toplumsal bir gerçekliğin estetik boyutunu gözler önüne serer. Geleneksel ve modern sanatların bütün imkânlarından yararlanarak özgün bir sanat anlayışını benimseyen Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun İstanbul'u resmettiği dönemler doğanın, mimarinin, tarihi dokunun henüz kaybolmadığı dönemlerdir. Bu nedenle sanatçı resimlerinde İstanbul'un yerli ve doğal dinamiklerine yer verir. Resul Aytemür'ün resim yaptığı dönemler, İstanbul'un betonarme binalarla yeniden örüldüğü zamanlardır. Bu çarpıklık şehrin arka sokaklarında farklı yaşama biçimlerini de belirginleştirir. Resul Aytemür da bu öteki İstanbul'un resmini yapmıştır. Bedri Rahmi ile Resul Aytemür'ün şehir resimleri İstanbul'un iki yüzünü gözler önüne seren bir madalyon gibidir.

KAYNAKÇA

Arısoy, Döne., Altınkurt, Lale. “Türk Resminde Kent”. *Akademik Bakış Dergisi*, 33 (2012): 1-18.

Bayramoğlu, Meher. “20. Yüzyıl Türk Resim Sanatında Geleneksel Türk Sanat Örneklerinin Etkisi”. *Kalemîşi Dergisi*, 1/2 (2013): 1-40.

Bolat Aydoğan, Evren. “Sanat Eğitiminde Bir Duayen Sanatçı Bedri Rahmi Eyüboğlu Ve 10’lar Grubu”. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10/2, (2008): 312-326.

Çelik, Abdullah. *Bedri Rahmi Eyüboğlu*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1996.

Giray, Kıymet. “Bedri Rahmi Eyüboğlu Ve Yeni Türk Resmi Yaratma Ülküsü”, (2015). Erişim: 01.09.2019. <http://www.antikalar.com/bedri-rahmi-eyuboglu>.

Giray, Kıymet. “Kentın Özüne İlişkin Söylemler”, (2002). Erişim: 01.09.2019 http://www.resulaytemur.com/documentation/kentin_ozune_iliskin_soylemler.pdf.

Günyaz, Abdülkadir. *Resul Aytemür*. İstanbul: Akademiiler Sanat Merkezi Yayınları, 2005.

Karadeniz, Mustafa. “Tuvaldeki İstanbul: Bedri Rahmi Eyüboğlu’da Mekân Algısı”, *III. Uluslararası Mesleki ve Teknik Bilimler Kongresi*, (21-22 Haziran 2018). Ed. Dr. Mehriban Emek-Zhanuzak Alimgereyev. 1: 1213-1217. Adıyaman: İKSAD Yayınevi, 2018.

Özsezgin, Kaya. (2005, 10 Nisan). “Şu Bizim İnsanlarımız...” *Cumhuriyet* (10.04.2005): 14.

Pehlivan, Burcu. “1914 Kuşağı” Sanatçılarının Resimlerinde İstanbul İzleği(Teması)”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, (Mart 2019): 100-118.

Saydam, Songül. “Bedri Rahmi Eyüboğlu”. *Bütün Dünya Dergisi*, 23, (Haziran 2002): 19-34.

Tansuğ, Sezer. *Çağdaş Türk Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi, (1996).

<http://www.resulaytemur.com/index.php/bio>

GÖRSEL KAYNAKÇA

Resim 1: Favray, Antoine de. “İstanbul Panoraması”, 1773. Erişim: <https://www.peramuzesi.org.tr/Eser/Istanbul-Panoraması/192/1>

Resim 2: Matrakçı Nasuh, Mecmua-i Menazil, “İstanbul Görünümü”, 1537. Erişim: <https://www.tarihisanat.com/matrakci-nasuh-minyaturleri/>

Resim 3: Asker Ressam Şevki, “Yıldız Sarayı Bahçesinden”, 19.yy., MSGSÜ Resim Heykel Müzesi.

Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/670951>

Resim 4: Hoca Ali Rıza, “Denize Açılan Sokak ve Simitçi”, tuval üzerine yağlıboya, 70X100 cm. <https://sanatkaravani.com/istanbul-manzaralarinin-efendisi-ressam-hoca-ali-riza-bey/>

Resim 5: Onat, Hikmet “Bebekte Sabah”, tuval üzerine yağlıboya. Erişim:
<https://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-o/onat-hikmet/hikmet-onat-bebekte-sabah-6406/>

Resim 6: Çallı, İbrahim. “Adada Gezintiye Çıkan Kadınlar”, tuval üzerine yağlıboya. Erişim:
<https://tr.pinterest.com/pin/823384744345551403/?lp=true>

Resim 7: Güran, Nazmi Ziya. “Taksim Meydanı”, tuval üzerine yağlıboya, 1935. Erişim:
<http://www.sanatteorisi.com/sanatteorisi.asp?sayfa=Galeri&icerik=Goster&id=801>

Resim 8: Köseoğlu, Edip Hakkı. “Sohbet”, tuval üzerine yağlıboya. Erişim:
<https://www.artamonline.com/303-muzayede-cagdas-sanat-eserleri/22104-edip-hakki-koseoglu-1904-1991-sohbet>

Resim 9: Eyüboğlu, Bedri Rahmi.
<https://www.facebook.com/AntikMuzayede/photos/b%C3%BCy%C3%BCk-usta-bedri-rahmi-ey%C3%BCbo%C4%9Flu-imzal%C4%B1-%C3%A7ok-%C3%B6zel-bir-eser-301-m%C3%BCzayedemizde-yeni-/1978215258883353/>

Resim 10: Eyüboğlu, Bedri Rahmi., “Adalar’dan Bir Yar Gelir Bizlere”, 1950, 24x35cm. <https://www.mutualart.com/Artwork/Adalardan-Bir-Yar-Gelir-Bizlere/8816B4DB19A5C2CB>

Resim 11: Eyüboğlu, Bedri Rahmi. 1955, “İstanbul”, tuval üzerine yağlıboya (ahşaba marufle), 191x335 cm, imzalı, Eyüboğlu Aile Koleksiyonu.

<http://www.milliyetsanat.com/haberler/plastik-sanatlar/bedri-rahmi-nin-istanbul-u-muzayedede/4960>

Resim 12: Eyüboğlu, Bedri Rahmi. <http://www.beyazart.com/sanatici/Bedri-Rahmi-Ey%C3%BCbo%C4%9Flu>

Resim 13: Eyüboğlu, Bedri Rahmi. <http://paftamag.com/ankara-icin-bir-arti-daha-cermodern-bedri-rahmi-eyuboglu-sevmek-guzel-meslek-retrospektif-sergisi/>

Resim 14: Eyüboğlu, Bedri Rahmi, “Beyazıt Kulesi”, duralite marufle kağıt üzeri yağlıboya 50 x 70cm. <http://www.beyazart.com/sanatici/Bedri-Rahmi-Ey%C3%BCbo%C4%9Flu>

Resim 15: Eyüboğlu, Bedri Rahmi, “Beylerbeyi İskelesi”.
http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=96.

Resim 16: Eyüboğlu, Bedri Rahmi, “Salı Pazarı”, 1938.

<https://www.karar.com/hayat/turk-ressam-larin-gozunden-eski-istanbul?p=11>.

Resim 17: Eyüboğlu, Bedri Rahmi, “Tophane” duralit üzerine yağlıboya.

<http://www.kitaptansanattan.com/kose-yazilari/bedri-rahmi-eyuboglunun-toplane-eseri-aysu-altas-yazdi/>.

Resim 18: Eyüboğlu, Bedri Rahmi, “Tophane”, 24x70cm.

http://www.artnet.com/artists/bedri-rahmi-ey%C3%BCbo%C4%9Flu/toplane-00yHvuo3W6J_xrdvAEF1CQ2.

Resim 19: Eyüboğlu, Bedri Rahmi, “Tophane Kahvesi”, 55x61cm.

<http://www.artnet.com/artists/bedri-rahmi-ey%C3%BCbo%C4%9Flu/toplane-kahvesi-Rt9x3GjluVDDSDIAA64lhQ2>.

Resim 20: Eyüboğlu, Bedri Rahmi, “Kalamış’tan”.

<http://www.beyazart.com/sanatci/Bedri-Rahmi-Ey%C3%BCbo%C4%9Flu>

Resim 21: Eyüboğlu, Bedri Rahmi, “Gecekondu”, 1973.

<https://www.mutualart.com/Artwork/Gecekondu/C1309229044BE9C8>

Resim 22: Eyüboğlu, Bedri Rahmi, “Gecekondu”, 1973.

<https://www.mutualart.com/Artwork/Gecekondu/C1309229044BE9C8>

Resim 23: Aytemür, Resul. “İhlamur’dan-1”, 2010, 60x80cm., tuval üzerine yağlıboya.

<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 24: Aytemür, Resul, “İhlamur Parkı”, 2012, 116x140cm., tuval üzerine yağlıboya.

<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 25: Aytemür, Resul, “İhlamur’dan II”, 2008, 100x120cm., tuval üzerine yağlıboya.

<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 26: Aytemür, Resul, “Eminönü Pazarı”, 2009, 200x325cm., tuval üzerine yağlıboya.

<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 27: Aytemür, Resul, “Baba Oğul Balıkçılar”, 1995, 145x200cm., tuval üzerine yağlıboya. <http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 28: Aytemür, Resul, “Beşiktaş Pazarı”, 2003, 200x320cm., tuval üzerine yağlıboya.

<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 29: Aytemür, Resul, “Kapı Önü-2”, 2014, 140x210cm., tuval üzerine yağlıboya

<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 30: Aytemür, Resul, “Otobüs Durağı-Taksim”, 2000, 200x262cm., tuval üzerine yağlıboya. <http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 31: Aytemür, Resul, “İstanbul Hatırası-I”,2018, 140x116cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 32: Aytemür, Resul, “Balo Sokağı”,2008, 116x140cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 33: Aytemür, Resul, “Balo Sokak’tan”,2008, 116x140cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 34: Aytemür, Resul, “Balo Sokak Müzisyen”,2016, 110x79cm.,tuval üzerine yağlıboya. <http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 35: Aytemür, Resul, “Ahır Kapı Romen Orkestrası”,2008, 200x300cm.,tuval üzerine yağlıboya. <http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 36: Aytemür, Resul, “Hıdırellez”,2010, 116x140cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 37: Aytemür, Resul, “Randevuevi”,1998, 200x270cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 38: Aytemür, Resul, “Modelden”,2018, 140x116cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 39: Aytemür, Resul, “Beyoğlu’ndan”,2002, 116x140cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 40: Aytemür, Resul, “Beyoğlu’nda Yaşam”,2003, 150x210cm.,tuval üzerine yağlıboya. <http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 41: Aytemür, Resul, “Beyoğlu’nda Bayram”,2003, 165x100cm.,tuval üzerine yağlıboya. <http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 42: Aytemür, Resul, “Tinerici”,2017, 140x116cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 43: Aytemür, Resul, “Mülteciler”,2016, 150x200cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.

Resim 44: Aytemür, Resul, “Asker Cenazesi”,2006, 150x200cm.,tuval üzerine yağlıboya.
<http://www.resulaytemur.com/index.php/works>.